

Sommer, Vladimír, skladatel, narozen 28. 2. 1921, Dolní Jiřetín (u Mostu), zemřel 8. 11. 1997, Praha.

Narodil se na Mostecku v dnes již neexistující obci Dolní Jiřetín do židovské rodiny otci Josefu Sommerovi, pracujícím v okolních dolech jako horník, později školník, a matce Anně, rozené Sekyrkové. Otec mu zemřel ještě v mládí. Vladimír vychodil obecnou školu (1927–32) v rodné obci, kvůli stoupající agresí vůči židům však byl se svou matkou nucen Sudety opustit. Část 2. světové války strávil v německém pracovním táboře. Později absolvoval učitelský ústav v Bilině (1937–38), Lounech (1938–40) a Praze (1940–41). V letech 1942–46 studoval housle u Bedřicha Voldana a kompozici u Karla Janečka na Pražské konzervatoři. Ve svém vzdělávání pokračoval na Hudební fakultě AMU studiem kompozice u Pavla Bořkovce. Studium završil v roce 1950 absolventskou prací *Koncert pro housle a orchestr g moll*. Po dvou letech nedokončeného doktorského studia pracoval několik měsíců v hudební redakci zahraničního vysílání Československého rozhlasu (1953). V letech 1953–56 byl tvůrčím tajemníkem Svazu československých skladatelů. Od roku 1955 pedagogicky působil na Katedře skladby AMU a od roku 1960 i na Katedře hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kde mu v roce 1968 byl udělen profesorský titul hudebně teoretických předmětů.

Sommer novátorsky obohatil českou soudobou hudbu zejména v oblasti koncepcí symfonických a komorních. Jeho počáteční tvorba byla spjata s nástupem socialismu a velká část děl vznikla na objednávku komunistické strany a za svou tvorbu se stal laureátem Státní ceny Klementa Gottwalda. Na přelomu 40. let byl aktivní v mládežnických souborech, které ho přivedly ke skládání bojových sborových, tzv. masových písní, např. *Kantáta o Gottwaldovi, Hej, Stalinovci!, Pochod mladých brigádníků, Stráž nového žití, Májová, Pionýrská, Do kolečka, Ach, větře, Slzy, Modravou nocí, Sláva armádě*. V té době byl autorem také několika prací pro Státní soubor lidových písní a tanců, např. *Myjavský čardáš* (1951).

Sommerovou první publikovanou instrumentální kompozicí byla ještě za studia *Sonáta pro 2 housle* (1948), inspirovaná skladatelem Sergejem Prokofjevem. Jeho tvorba byla též ovlivňována skladateli Dmitrijem Šostakovičem, Igorem Stravinským a Arthurem Honeggerem. Postupně ovšem dosáhl vyhranění vlastní osobité hudební řeči. Od druhé poloviny 50. let se věnoval již zcela kompozici klasické hudby. Vládní představitelé ČSSR jej však opakovaně nařkli z formalismu a dekadence. Mimo absolventský *Koncert pro housle a orchestr* složil např. *Klavírní sonatinu* (1947), *Tři polky* (1950) a původně zamýšlenou

absolventskou práci *smyčcový kvartet d* (1950–55), dále *Klavírní koncert fis* (1952), *sonátu e* (1954–56), předehru k Sofoklově tragédii *Antigona* (1956–57) a *Violoncellový koncert* (1956–59). Vedle instrumentální tvorby komponoval i vokální, např. *Tři dětské sbory* (1949), *Je nám dobře na zemi* (1948), písně pro dětský sbor a malý orchestr na básnické texty Františka Hrubína (1955), *Pět sborů* pro ženský sbor na slova Františka Halase, Jaroslava Seiferta a lidové poezie (1948), *Nové jaro*, cyklus smíšených sborů (1951), *Tři ženské sbory* (1960).

V letech 1957–59 vznikalo jeho nejvýznamnější dílo *Vokální symfonie pro alt, recitátora, sbor a orchestr*, poprvé uvedené až v roce 1963. Skladba je úvahou nad lidskou krutostí a smrtí. První věta je zkomponovaná na texty povídky Franze Kafky *V noci*, přemýšlení nad prázdnotou, která může během noci nastat. Druhá věta vychází z románu *Zločin a trest* od Fjodora Michajloviče Dostojevského. Věta představuje Raskolnikovův sen o mužích, kteří v opileckém hněvu k smrti ubijí koně. Poslední věta je zhudebněním básně *Přijde smrt a bude mít tvé oči* od Cesara Pavese, o smíření se s koncem života. Symfonie byla několikrát nahrána. Poprvé brzy po premiéře Supraphonem v nastudování Václava Neumanna s Českou filharmonií, Pražským filharmonickým sborem, Věrou Soukupovou a Otakarem Brouskem (1965). V zahraničí vznikla nahrávka v nastudování Igora Buketoffa s Londýnským symfonickým orchestrem, Ambrosianským sborem, Nancy Williams a Peterem Ustinovem (1971).

Jako skladatel se věnoval i filmové hudbě, např. k filmům *Věděli si rady* (1949), *Dopis z fronty* (1957) či nejznámějšímu *Princ Bajaja* (1971). Roku 1958 zkomponoval scénickou hudbu pro divadlo S. K. Neumanna ke hře Günthera Weissenborna *Lofter aneb Ztracená tvář*.

Vladimír Sommer zůstal aktivním skladatelem až do 80. let, kdy byl premiérově uveden např. jeho *Smyčcový kvartet h mol* a *Sedm písní pro mezzosoprán a klavír*. Jeho druhou manželkou byla dokumentaristka Olga Sommerová, s níž má syna Jakuba Sommera, který je filmovým a divadelním režisérem. Dále z jeho tří manželství pochází dcera Anna Jouzová Sommerová, která je houslistkou.

Články, kritiky a rozhovory

O situaci v oblasti tvorby masových písní (*Hudební rozhledy* 1954, s. 177).

Tvůrčí výsledky v oboru symfonické a komorní tvorby (*Hudební rozhledy* 1954, s. 827–29).

V. S. o hudbě těchto dní (*Literární noviny* 1958, č. 49).

články a kritiky v *Kultuře* (1957 a 1958, značka *m*).

Orchestrální skladby

Koncert pro housle a orchestr g moll (1950).

Koncert pro klavír fis moll (1952).

Antigona. Předehra k Sofoklově tragédii pro velký orchestr (1956 – 1957).

Vokální symfonie pro alt, recitátora, sbor a orchestr na texty Franze Kafky, Fjodora Michajloviče Dostojevského a Cesara Pavese (1958).

Orchestrální suite Princ Bajaja (1970).

Symfonie č. 2 pro smyčce, klavír a bicí/**tympány** (1977).

Sinfonia da requiem, Vokální symfonie č. 2 pro sóla, sbor a orchestr **na texty Fjodora Michajloviče Dostojevského a liturgie** (1978).

Koncert pro violoncello a orchestr (1979).

Komorní skladby

Sonáta pro 2 housle, nebo pro housle a violu (1948).

Smyčcový kvartet d moll (1955).

Klavírní sonáta (1980).

Smyčcový kvartet h moll (1981).

Vokální skladby

Pět sborů, pro ženský sbor na slova Františka Halase, Jaroslava Seiferta a lidové poezie (1948).

Tři dětské sbory (1949).

Nové jaro, cyklus smíšených sborů (1951).

Je nám dobře na zemi, cyklus sedmi dětských sborů s průvodem klavíru nebo malého orchestru na texty Františka Hrubína a **Vítězslava Nezvala (1948)** (1955).

Černý muž pro recitátora, baryton a orchestr na slova Sergeje Jesenina (1969).

Tři ženské sbory na slova Jaroslava Seiferta (1960) nebo (1987).

Sedm písní pro mezzosoprán a klavír, na slova Alexandera Alexandroviče Bloka a Rainera Marii Rilkeho a **Sergeje Jesenina** (1981) nebo **(1984–85).**

Tři smíšené sbory na slova Františka Halase (1988).

Filmová hudba

Posádka na štítě (1956).

Dopis z fronty (1956).

Život na třetí, **TV film** (1962).
Pršelo jim štěstí (1963).
Třiatřicet stříbrných křepelek (1964).
Smrt za oponou (1966).
Žalář nejtemnější, **TV film** (1969).
Já, truchlivý Bůh (1969).
Princ Bajaja (1971).
Zločin v Modré hvězdě (1973).
Dvacátý devátý (1974).
Život na zámku, studentský film (1998).

Zdroje

ČSHS.

SOMMER, Vladimír: Vladimír Sommer: výběr z tvorby (Praha 1982).

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/ctyri-minuty-o-skladateli-vladimiru-sommerovi-jenz-by-se-dozil-sta-let-UoujW>

<https://operaplus.cz/pred-100-lety-se-narodil-cesky-skladatel-vladimir-sommer/>

<https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000026184?rskey=bTCCta>

<https://www.csfd.cz/tvurce/76888-vladimir-sommer/>

<https://www.klasikaplus.cz/nahravka-2/item/4758-sommerova-vokalni-symfonie-aktualni-v-kazde-dobe>

Táňa Vobecká